

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PÓ GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, 25. ožujka 1909. god.

Broj 48.

Kad su demokrati na poslu?

Čitajući listove naših nazov demokrata, siluju nas i nehotice, da pitamo: kada su naši demokrati na poslu?

U više prigoda smo rekli, da oni nisu demokrati, već prosti špekulanti i varalice, koji su u poslu samo onda, kada treba da zagovaraju bezviersko i beznačajno načelo Voltaira: „Lažite i samo lažite, od laži će ipak nešto ostati“.

Stoga naši su demokrati na poslu u vrijeme izbora, kada lažima i klevetama nastoje u narodu ubiti povjerenje u one osobe i značajnike, koje su svojim samopriegornim radom dokazale, da su pravi pučki prijatelji, pravi sinovi svog hrvatskog naroda, a ne puke izjelice naroda u svakom pogledu. Naši su demokrati na poslu i onda, kada je treba rušiti kućni mir pojedinca, jer njima ništa sveto nije, pošto nemaju što da izgube, a ništa i nemaju u sebi doli mržnje, zlobe i opacine, koja izbija iz njihovih listova, a ide za tim, da lažima i najprostijim izmišljotinama razpire nizke strasti u puku i tako ga otmu uplivu onih, koji su značajnim, poštenim i nesebičnim svojim radom zasvjedočili, da im je narod i domovina nad sve ino.

U ovom svom poslu ne biraju sredstava. Sve što je moguće gorega zamisliti, njima je sveto, a to je i uzrokom, da u njihovu taboru ponajviše se nalaze bezvjerci i beznačajnici, koji ne misle na ino, nego da u narodu našem ubiju svaki vjerski pojam i tako ga poživinče.

Stoga naši su demokrati na poslu, kada treba napadati na svetu Crkvu i njezine službenike, licumjerski uvjeravajuć čitatelje, da oni to čine, pošto žele, da se ukinu neki neredi, a da oni ipak štiju Vjeru i Spasitelja.

Oni znaju, da su naši župnici bili, a i sada su najbolji prijatelji našega naroda, te za to su demokrati na poslu, kad je potreba, da se ruši njihov ugled, da se crkve zatvore, župnici prognu, a da se mjesto crkve otvore krčme, u kojoj će pijanac razsipati svoje imanje, dok mu obitelj umire od gladi.

Demokrati su na poslu, kad je potreba, da se u puku širi nesloga i razdor, kad se snuju nepoštene osnove i spletke, paleži osvete, krive zakletve, kad se izgovaraju najpogrdnije psovke i vode najpogrdniji razgovori proti Bogu, Crkvi i poštenju nevine čeljadi.

Demokrati ne izostaju ni onda, kad četa zulumčara nameće se narodu, samo da ga gnječi, da mu na silu otimlje imanje, kada smutljivci i varalice varaju iskrnjega, samo da živu na njegovoj koži, a nadje li se tko, do tome prigovori, toga tište i proganjaju.

U njihovu taboru naći ćemo ljudih na poslu, koji ko bezdušni lihvari, kamatom sišu krv siromašnom težaku, te ga prekomjernim dobitcima drže pod svojim pandžama, dok mu obitelj ne dovedu na prosjački štap; naći ćemo na poslu i nekoliko oholih samouka, koji krivim pogodbama i krivotvorenim oporukama traže osiromašiti baštinike i upropastiti sirote, te izrugavanjem svete Vjere naših otaca i širenjem svojih poganih listova traže pokvariti srce i um onih nesretnih, koji će kasnije, sliedeći njih, rasti razuzdano bez straha Božjega i srama ljudskoga.

Naši demokrati ne izostaju u svom poslu ni onda, kad domovina od svojih svih sinova traži složan i jedinstveni rad za opće dobro, a da oni taj rad ne ruše padajuće u naručaj onih, koji su na strani neistine i nepravde.

Doduše njihov rad izbija sad žešće, sad popustljivije, a u jeku je samo prigodom izbora, a razumije se i zašto?

Ima ih i onih te još kolebaju. Došli su do pô puta, pak sad ne znaju bi li se bacili u naručaj stranke, koju sačinjavaju ljudi, kako smo gori spomenuli, ili bi se povratili u krilo one stranke, koja je jedina i prava pučka stranka, a to je naša stranka prava.

Pošto je stranka prava jedina spasonosna hrvatska stranka, to naši demokrati su u najtežem radu i poslu, kada na nju jurišaju. Nu pošto je ovo jaka i nepredobiva kula, koja čuva hrvatska prava i hrvatske svetinje, to svi juriši na nju, padaju ko vlatje, kad ga jedri klas k zemlji savija.

Narode i puče naš, dva su ti puta.

Hoćeš li krenuti putem istine i pravice; hoćeš li, da se poštuje vjera tvojih otaca, stupi u stranku prava i budi hrabar vojnik tvojih prava. Hoćeš li stupati putem laži i klevete; putem bezvierskim, stupi u stranku naših demokrata. Srednjeg ti puta nema. Sada biraj.

Šta je nova po svijetu.

Hrvatska. Madjari i madjaroni ovdje uživaju. Izdajnici roda i vlastite domovine dobivaju najbolja mjesta, primaju u zakup najunosnije radnje i poduzeća, a na uzvrat šire po uredima madjarski jezik, a u puku po selima pučke madjarske škole. Novac je lovac, i njime se može zaulariti i pučanin i učen čovjek. Kad se pak promisli, da se njime i puno lakše hvata izobražen čovjek nego i najsiromašniji prostak, morade čovjek i požaliti, da imade toliko učenih ljudi, kad uzgoja i karaktera nemaju. Stari hrvatski bani, vojvode, velmože, plemići, knezovi itd. sjegurno nisu bili učeni, ko što je Rauch, Mixich, Crnković i družina, te mnogi i mnogi hrvatski velikaš i učenjak, ali su bili kršćanski uzgojeni, bili su poštenjaci, značajnici, i eto zašto su ovi današnji hrvatski ljudi ne samo patuljci, nego izrodi i izdajice Hrvatske. Pravo poslovice kaže, da vrč ide na vodu, dok se ne razbije! I s njima će tako biti. Zlo činiti, a dobru se nadati, to je protunaravno. I ova će kušnja svršiti! Narod je prokužio absolutizam njemački, prebrdit će i usilnos madjarsku. Kaže se, da će bit ukinut veleizdajnički proces. Popala griža Tarabokju i Akurta i ne dolaze više na razprave. Kako je obće poznato, ta je bolest priljepčiva, a popade li i Raucha, ostavit mora bansku stolicu, da se na nju više ne vrati. Dobar mu put, a ni izdajicu svoga narod ne zaboravlja.

Bosna. Na Drini nitko ne spava. Ne vidiš ognja, a dim se podiže i čuje se puškaranje. Kažu da zla nema, da nije ni mrtvih ni ranjenih, ali prah zaudara. Srbi ko da se spremaju udariti na Novipazar, a Crnogorci da će im se pridružiti. Moglo bi se lako dogoditi, da između dvaju, koji se prepiru treći bijen bude. Srbi se i Austrija gone, a Turska bi mogla troškove platiti Novimpazarom. — Opaža se među muhamedancima pokret na izseljivanje. Nedaj toga, Bože! Kad bi se oni selili, tudjinci bi dolazili. Koji se odseli, ne ljubi ni jezik, ni domovinu, ni sebe. Grobar bi bio svoj i koljevke zemlje svoje, natopljene krvlju otaca njegovih. Hrvat, pravi otačbenik, na domaji ostaje, da u njoj i ostane, a ne ide iz nje ostavljajući tudjim, da se po njoj širi.

Austrija. Počelo joj je dodijavati izazivanje. Kralj je tvrdo odlučio, da će liepim riečima umiriti Srbiju i zapriečiti rat. I nasljednik prijestolja Ferdinand na to ministre nagovara. I prilika je, da će uspjeti u svojim namjerama. Ovih dana će opet iz Beča pisati u Beograd, svjetujući Srbe, da se umire, pozivljuć ih na dogovor, da se sporazumu, nek neprijateljstvo svrši. I tako će stvar još teći, a proći će i dosti dana, dok se sve razbistri i sporazum utvrdi.

Srbija. Englezka i Rusija potajno piru vatru. Ruski poslanik, koji je u Beogradu,

baš očito kaže Srbima, da slobodno udare, da ih Rusija zapustiti ne će. Srbski trgovci plaču i nariču, jer im trgovina propada. Puk je upropašten. Ratobornost mladoga principa Gjorgja svladala i kralja Petra, koji sada također hoće rat. Beograd je pun vojnika, a spremni su da ga ostave čim se pomole austrijske čete. Ministri su već ostavili glavni grad i pošli u Niš. I kralj Petar se na to sprema. Odbor narodne obrane izdao je proglas na puk, pozivajući u rat svakoga, koji može pušku nositi. Knez Gjorgje stoji već na Drini sa 6000 dobrovoljaca. Srbija ne će udariti ni na Bosnu, ni na nijednu zemlju našega kralja, nego izazivlje Austriju, da ona prva udari. Tad bi sva srbska vojska krenula put unutarnjosti zemlje, da namami Austrijance u klance. Zadjje viesti kažu, da će se sva ratobornost razplinuti u ništa. Bože daj!

Amerika. Sjedinjene države spremaju zakon, koji će priedčiti našem svietu, da onamo dolazi. To rade, da ugone urodjenicima, svojim ljudima, jer da naši onamo dolaze, pak da kući odnose ili šalju njihove novce, a njihovi ljudi da malo dobivaju. Poskupiti će i prevoz. A za nas je i dobro da ovo čine. Naši ljudi i amo bi mogli i puno bolje živiti nego onamo, kad bi samo radili, kao što onamo neumorno rade. Koji od naših otočana i primoraca kući ne može živiti, neka podje na mornaricu, nek podje na radnju u Split ili Šibenik, a ako se mora seliti, eno mu ravnih kotara, eno Neretve, ravne Bosne i Slavonije. Tu bi mu bilo hiljadu puta bolje nego u Americi.

Poljodjelska poslovnica.

Prelaz poslovnice u ruke gospodarskog Vijeća.

Poljodjelska poslovnica u Zadru bila je do sada u rukama namjestništva, a uprava je bila povjerena nad. Zottu. Od 1. o. mj. poslovnica je prešla u ruke pokrajinskog gospodarskog Vijeća, kome je presjednikom knez Hubert Borelli. Prelaz poslovnice u ruke gospodarskog Vijeća, nije drugo, nego naravna posljedica onoga, što je moralo biti već od godina i godina, a sramota je bila za nas, da su nas neki strani ljudi držali za nezalce i nesposobnjake, koji da nismo kadra upravljati jednim trgovačkim poduzećem ne Bog zna kakovog zamašitog poslovanja.

Poslovnica i njezine podružnice.

Poljodjelska poslovnica imala bi biti srčika, ili bolje matica za svu zemlju a svoje podružnice morale bi imati u svakom kotaru.

Kao što tražimo i nastojmo, da u svakom kotaru osnujemo „Kotarsku gospodarsku Zadrugu“, tako moramo nastojati, da u svakom kotaru uz zadrugu bude smještena i podružnica poslovnice.

Ako naše gospodarsko Vijeće od svog postanka, pak sve do danas nije nam dalo onaj uspjeh, koga je moralo dati to je upravo za to, jer nije imalo oslonu na narodu, nije imalo svojih „Kotarskih gospodar. zadruga“. Tako isto je bivalo i sa poljodjelskom poslovnicom. Smještena u Zadru, možemo reći na skrajnoj tački pokrajine, koristila je samo svojoj okolici, dok mnogi i mnogi naš težak nije za nju ni znao.

Bilo je slučajeva, da je za nju doznao ovaj i onaj trgovac i trgovčić, koji je naručivao robu na poslovnici i dobivao istu uz obavljenu

cienu, a robu je prodavao dvostruko skuplje, nego li je platio.

Kad bi zavirili u knjigu naručaba poslovnice, našli bi smo na stotine dokaza, koji bi nam potvrdili ove naše navode.

Hoćemo li dakle, da nam poslovnica bude svemu narodu jednako od koristi hoćemo li da ona bude prava blagodat za narod mi ju moramo priurediti na način, da ona ostane samo matica i ništa drugo, nego matica.

Kotarske gospodarske zadruge.

Prije neg li dodjemo do ovoga, naravno je, da moramo osnovati „Kotarske gospodarske Zadruge“, jer bez zadruge, nema govora, niti može biti govora o podružnici poslovnice.

O koristi i blagodati kotarskih gospodarskih Zadruga mi smo detaljno u svojoj doba pisali u ovom listu, te s tog pozivljemo one kojih se tiče, a u prvom redu pokrajinsko gospodarsko vijeće da se makne i da se zauzme, kako bi u jur opstojeće Zadruge ulilo nov život, a podiglo nove u svim kotarima gdje neopstoje. Sve su zadruge dobre i plemenite ustanove, ali nijedna nema prava da utiče u proračun za gospodarski napredak zemlje, kao što ove zadruge, a to zato, jer njihovi predsjednici su po pravu članovi gospodarskog vijeća.

Hoćemo li dakle, da nam svanu bolji dani radimo na gospodarskom polju, a taj rad nek ne bude na buljuge, već trajan, čvrst i posvemašan za opće dobro, a ne mjestimice ili pojedince. Nastojmo dakle, da što prije u svakom kotaru budemo imali „Kotarsku gospodarsku Zadrugu“, a uz zadrugu, podružnicu poljodjelske poslovnice. Bez ovoga nemožemo niti ćemo ikada moći opće u gospodarstvu reći, da smo napredni.

Zadružni dućani.

Gospodarsko zadrugarstvo u našoj zemlji, zahvaleći milom Bogu liepo napreduje. Mnoge i mnoge obitelji spašene su iz pada nemilosrdnih kamatnika, tih gulikoža i derača biednog naroda a opet mnoge su se pomoću blagajne uredile i podigle iz biede, u koju su bile upale. Najrasprostranije, a za naše prilike najpotrebitije zadruge su „Seoske blagajne“. I ovih zadruga ima najviše u našoj zemlji. Ovdje, ondje, a najviše u Zadarskom kotaru rodoljubi dali su se na osnivanje „Zadružnih dućana“ ili kako oni kažu „potrošnih zadruga“. Da su zadruge i ovakove vrsti potrebite našem narodu, o tome smo svi uvjereni, a da je pako poslovanje kod ovakvih zadruga dosta teško i da iziskiva neku osobitu vještinu, mislimo da ne treba dokazati.

Slažeći se sa ovim, što piše „Zadrugar“ u broju 2. t. g. u isto doba donosimo ovaj članak na razmišljanje rodoljubima, jer bi bolje bilo, da se nijedne zadruga ne zavede, nego da i jedna naopako svrši. Mislili rodoljubi, da oni mogu u svom mjestu uspjati sa „Zadružnim dućanom“ i da njima ne priete pogibelji, kojih se boji pisac članaka u „Zadrugaru“, neka ustraju u svom poslu, a medjuto evo što „Zadrugar“ veli:

„Svi ljudi niti je moguće, pa niti se bave istim poslom. Po svem svietu ljudi su medju sobom podijelili prerazne poslove, što u životu služe. Poljodjelci obraduju zemlju, da iz nje izbiju što moguće više i boljih

plodina ili sirovina. Pastiri goje i pasu marvu. Ribari goje, love i rasprodaju ribu svježu ili je priredjuju na razne načine. Majstor obradjuje sirovine i usavrše ih za dotičnu nužnu upotrebu. Svakojakim prenosnim i prevoznim srestvima i plodine i rukotvorine iznašaju se na tržišta i pazare. Na ovim ih bogati i veliki trgovci pokupe i snose u svoja skladišta iz kojih ih na veće i manje kolikoće preprodavaju srednjim i manjim trgovcima.

Obično i u opće sve gori navedene vrste ljudi i poslenika odpočeli su svojim zanimanjem još iz djetinstva. U svome poslu neprestano su se učili i vježbali. Mnogo su se puta prevarili, imali štete, a ova ih naučila pameti. Napokon postali pravi majstori u svome poslu. Dobro mu znaju svaku tančinu — sve njegove loše i dobre strane. Mučno se mogu u svome radu pravariti, a vrlo teško je da ih u njemu tko drugi prevari. Uztrajni su u svome radu i ne mienjaju ga.

Zadružni dućani obično ustanove se i rukovode se od osoba, koje nisu trgovci. Isti mogu imati mara i dobre volje, nu znanja, spremnosti i trgovačke prave vještine u opće nemaju. Stave se kupovati, primati i razprodavati prerazličitu robu i nabasaju na teške zapreke — zadese ih neprebodive poteškoće i s nadju ih razne štete. Nije se ni čuditi. Nijesu pravi trgovci od zanata, pa ih drugi vještiji, hitriji i okretniji isišu i u sebi im se smiju. Često se dogodi, da zadružni dućan mjesto raditi na korist svojih članova, radi na korist starog lije velikog trgovca. Ljudi koji nisu hitropametni trgovci, teško će dobiti na robu onde gdje je kupe, pa malo što mogu da se okoriste onde, gdje je prodaju na malo. Ovome hoće se velikog umieća, čega obično manjka zadružnim dućanima. Uz to ne samo u cijenama, nego i u vrstama robe zadružni dućani bivaju često nasamareni od nekih lija, i to liepim načinom, da im ne mogu ništa reći. Zadružni dućan u nevještijim rukama može u istome mjestu nanieti štete svojim članovima i mjestnim trgovcima, kojih također ima poštenih i za mjesto zaslužnih. U ostalome nevještijim voditeljima zadružna dućana puste da se dosta robe pokvari, prospe, izagnjije i svakojako ošteti, a dotične gubitke teško je nadoknaditi. Nadalje trgovac svoju robu brižno čuva, oko nje se neprestano stara i redi je. Trgovac oko robe pomnjivo radi kao za sebe, a u kojem zadružnom dućanu biva s njom zlo i naopako — kao ni sebi ni svome. Što se tiče ostalog poslovanja, a naročito knjigovodstva, više puta biva tako manjkavo, zapušteno i nejasno, da je teško, a često i nemoguće doći kraju.

Svukud po drugim zemljama, pa i u nas najteže ide poslovanje sa trgovinskom robom. Radi nje i nastale su i nastaju u nekim zadrugama razne i teške neurednosti. Ovom vršću poslovanja ni drugodje u opće ne hvale se, pa se u opće ne će moći pohvaliti ni kod nas. Za to se zadružnim dućanima ne valja prešiti. Ne valja ih laskomno ustanovljivati, nego biti s njima u svemu i posvemu najoprezniji, da se ne bude na čudu.

Demokratski ples.

Bubanj buči, trublje ječe,
Glazbila se silno dreče,
Pučki ples se otvara.

Sila puka na ples vrvi,
Hoće svak da bude prvi,
Tu je krasna zabava.

Tu je nakit, tu je svila,
Tu su jela, tu su pila,
Ala, pusta razkošja!

Tu se troši sasvim rado,
Tu se takmi staro, mlado,
Tko će koga nadhitit.

Od radosti sve se ori,
Tu se vrte doli, gori,
Svi socijal-demokrati.

Nagizdani pučki čača,
Pažnju sviju na se svraća,
On je plesa ravnatelj.

Nosi odoru šarenu,
Sitnim vezom izvezenu,
Kô figurin izgleda.

Ala, puče, ojkni, skokni,
Još komadiš sladko ždrokni,
Sad su dani veselja.

Eno rujna zora puca
I željeni časak kuca
Pučkog preporoda.

Ala, puče, kaplju srkni,
Čašu čašom snažno tukni,
Čači Smodli nazdravi.

Ne plaš se ti dugova,
Neg za prkos svih popova
Raj na plesu uživaj.

Za to nemoj s' uznemirit,
Sve troškove će podmirit
Pučki prorok Smodlaka.

Kandžija.

Naši dopisi.

Napadaji na načelnika u „P. Slobodi“.

Makarska, 8. veljače.

U br. 8. „Pučke Slobode“ u nekom dopisu iz Makarske, pri koncu istog ima, da neki inostranski barjaktari hoće, da se našim sviestnim Primorcima nameću i zovu Lurdsku Gospu u svoje sebične svrhe i hoće da razdiele narod u dva tabora; jedni pristaju uz nametnike i drugi s rodjenom braćom. A malo gori, oni isti hoće, da gradnjom kapele L. G. izmire razvadjeni narod načelnikom Klarićem. Ne zna se, ima li u ovom opakom dopisu više zlobe ili budalaštine.

Nek znade pokretaški dopisnik, da ono, što kaže od dvaju tabora, to se absolutno ne može govoriti, niti može stati, jer osim dopisnika — oca i sina — njegovi ortaci po gradu i Primorju i šaka demokrata i nezadovoljnika — sviju dlaka i boja — dakle šarovite družine, koje sama i osobna mržnja proti poštenom i vrlom načelniku g. Klariću združila — i visoka vlada — u zadnjem izboru obilato pružila svoju pomoćnu ruku i zaštitu — svi ostali, toli gradjani i Primorci

u jednom su taboru. Protivnici današnje uzorne občinske uprave iz svih sila nastoje, podižući stotinu lažnih i beztemeljnih osvada proti istoj toli Zem. Odboru, koli Namjestništvu, ne bi li občinu oborili, a kao sigurno nazad jedan dva mjeseca, da će se za stalno to dogoditi i oni doći na vlast. Ali u tome ljuto su se prevarili, ali ništa manje ne prestaju proti načelniku rovariti i bezsmislene dopise toli u „Pučkoj Slobodi“ i u „Pokretu“ šiljati, a svuda im služi i otvor špilje Lurdske Gospje. Baš im Bog pamet uzeo. Dakle kod nas velika većina gradjana i može se reci celo Primorje jednim duhom dišu, naime katoličkim i pravaškim i gosp. Klarić uživa podpuno povjerenje i privrženost občinskog vieća, svećenstva i pučanstva. Njemu ne treba, da dodju nametnici iz vanka, da ga brane, da za nj agitiraju. Njegova poštena djela, njegovo nesebično i požrtvovno rodoljublje, a osobito pametno i pošteno rukovodjenje občinske uprave, koja svietla više nego žarko sunce, bielodano dokazala se je lani, kad na puste molbe i utoka šarene drnžbe, Odbor Zemaljski, poslan je amo. svoja dva osobita činovnika, da občinu prigledaju — i oni pošli dana najskrupoloznijega iztraživanja našli sve račune, sve zaklade i drugo u podpunom redu, da ni pare nije falilo i pri koncu gosp. načelniku i upravi svesrdno čestitaše i istoj kao i drugim osobam ovdje i u Splitu rekoše, da bi bili veseli i zadovoljni, kad bi ostale dalmatinske občine bile ovako pametno i razborito vodjene, pače još što laskavije, da makarska občina može služiti **uzorom** drugim občinam u pokrajini. Jeste li razumili vi nesretni pokretaši, natražnjaci i kivni napadači.

Ipak, premda to znadu, ne prestaju tužbe, lažne dopise i denuncijacije širiti, služeći se ovakimi gorim sredstvom, da bi svome žudjenom cilju došli, da bi občinu strovalili i g. načelniku dosadila uprava. Ostavite se ljudi ćoravog posla, pokajite svoja nedjela, mržnje, ocrnjivanja i osobnog napadanja. Vrieme bi bilo, da jednoć mir i bratska sloga zavlada u našem gradu i cijeloj obćini, da svi sviestni i pošteni gradjani zajedničkim silami patriotski rade za moralno i ekonomičko dobro, ovog nam milog zajedničkog kraja. To ima biti želja i vapaj svih pravih rodoljuba.

Pravaš.

Do čega je dovelo Smodlakovo uckanje težaka.

Split, 13. III. 1909.

Nazad nekoliko dana osvanulo je ovdje novo jedno društvo, t. j. „Udruga vlasnika zemalja“. Sam naslov kaže nam svrhu ovog udruženja. Ponašanje splitskih težaka pri zadnjoj jamatvi, dalo je povoda osvanuću njegovomu. Gospodari posjednici uvidili su, da se proti složnim i udruženim težacima ne mogu obraniti, ako se i sami ne udruže. Tako danas „Težačka Sloga“, ima proti sebi gospodsku slogu. Koja će sloga biti jača i pobiediti, to će nam budućnost pokazati. Možda sve ovo urodi dobrim plodom, bude li dobre volje i popustljivosti s jedne i s druge strane; a možda zaoštri još više odnošaje između težaka i gospodara.

Prije su se nagadjali pojedini težaci, sa pojedinim gospodarima i mienjali uvjete prama prilikam. Sada će naprotiv odlučivati uprave, pa kud jedan, tamo svi. „Težačka Sloga“ jaka

je brojem; „Udruga vlasnika“ jaka je znanjem, novcem i uplivom. Nije teško stoga predvidjeti, tko će odnieti pobjedu, t. j. tko će odlučivati. Težaci mogu izbiti iz glave, da će ih spasiti sila ili bezposlica. Između radnika i poduzetnika ne obстоje trajni ugovori, za to se njihovi odnošaji mogu od dana na dan mienjati, dok između težaka i gospodara obстоje trajni ugovori, koji se temelje na pogodbama i običajima i ti se ugovori ne daju silom razvrći.

Mi bi volili, da do svega ovoga nije došlo. Veliki prorok i otac maloga puka dotur Smodle, kako je pokušao uništiti vjeru u srcima splitskih težaka, kako je uveo nered i nemir u njihovim obiteljima, tako je evo sada pomutio dobre odnošaje između težaka i njihovih gospodara. Od svega crpi korist samo on, za svoj žep i svoje političko uzveličavanje, ali će ga jednog dana sliediti i prezir i prokletstvo onog istog maloga puka, koji ga sada toliko uznaša, jer vjeruje u njegova lažna obećanja. Daj Bože, da i to brzo vidimo, jer vrieme nosi breme.

Čovječe ne padaj u ponor!

Postire, 18. III. 1909.

Iz ustiju onih istih težaka, čiji se dopisi nalaze štampani u „Pučkoj Slobodi“ br. 10., a tiču se neke izjave mjestnog učitelja Grega, čuli smo, da ti težaci, ne samo nisu napisali dopis, već nisu ni pristali, da se što takova u njihovo ime piše.

Trpi puno, ako se tko razgovara ili smije, ma bilo za koju stvar, jer misli, da se o njemu govori.

Umišlja se, da je zbilja vodja demokrata u mjestu i da on zbilja uspjeva na lom polju i da njega idu sve zasluge „uspjeha“ ili bolje „neuspjeha te stranke“.

Puno bi bolje uradio on i njegovi drugovi, da uzgajaju mladež u duhu kršćanskome i hrvatskome, te da ne siju razdor i mržnju.

Viesti.

Molimo sve one, koji nam ne platiše lista za prošlu godinu i sliedeću, da to odmah učine, drugčije ćemo svakome obustaviti list.

Preporučujemo svakome naš list, koji je neovisan, a služi Bogu i Hrvatskoj!

Krumpir za sjetvu: Poljodjelci koji trebaju krumpira za sjeme, neka se odmah obrate Gospodarskom Vieću u Zadru, te jave, koliko trebaju krumpira, mjesto i luku kamo da im se otpremi, a uz to neka pošalju kaparu, koja ne smije biti manja od 1/3 vriednosti naručenog krumpira. Krumpir je prve vrsti, Ciene je franko Zadar 100 kg. 12 kr. Naručbe se primaju dok zaliha. traje.

Za Sapun družbe sv. Ćirila i Metoda. Naša vrlo zaslužnadržba sv. Ćirila i Metoda za Istru pobrinula se je da namakne još jedan prihod ugroženom hrvatskom življu u Istri, te je povjerila Tvrdki Ivanu Luntiću da u promet stavi Sapun u korist i pod imenom družbe. Taj sapun ima već 3 mjeseca da je u promet stavljen a našao je liepog odziva kod hrvatskih trgovaca. Nego uprav sada kad na žalost prieti da Austrija uredi monopol

na žigice, tada naravno da bi morale da izčeznu Družbine žigice. taj najglavniji izvor Družbine koristi, dužnost nam je da već u napried uznastojmo kako da nadoknadimo taj udarac. To je moguće jedino budemo li širili Družbin sapun, tako da nebude nijednog našeg nijesta ni sela bez njega. Stavljam ona srce našim trgovcima ovaj sapun, koji bi mogao donošat Družbi više hiljada kruna godišnjeg prihoda.

Preustrojstvo građanske muške škole u žensku potaknuto od mjestne občine i mjestnog školskog vieća doći će, kako čujemo, što skorije na pretres kod pokraj. škol. vieća u Zadru, gdje će biti poduprto i preporučeno nadležnoj vlasti, tako da je držati e će to željeno preustrojstvo biti činjenicom početkom nove škol. godine.

Obćinsko Vieće Šibensko, kako doznajemo, bit će sazvano za treći blagdan uskršni dne 13. travnja, da razpravi o dosta važnim pitanjima, medj kojima da odobri i zaključak vrhu izjave občine šibenske u pitanju prihvata ugovora izmedju c. k. Erara i občine za podignuće državne realke u Šibeniku.

Novi učitelj „Šibenske Glazbe“ gosp. M. Melichar preuzet će svoju službu kao takav početkom travnja. Po njegovu dolazku ustrojiti će se što prije u našem „Sokolu“ pjevački muški i ženski zbor, koji će on poučavati.

Muška pučka škola kod sv. Frana prvim ovog mjeseca dobila je posebnog svog vjeroučitelja, što je bilo od potrebe.

„Šibenska Glazba“ odsvirala je u nedjelju popodne u gradu birani koncert upravo krasno, tako da je bilo obće odobravanje.

Knjigâ „Matice Hrvatske“ od ove godine ima još nepridignutih kod njenog ovdješnjeg povjerenika. Upisani, do sad neprijavljeni, a nepoznata boravišta, neka se jave što prije.

Prohtjelo mu se vina. Krčmar Marko Ivić prijavio je redarstvu Josu Joretu iz Bilića, da mu je odnio u vrču 4 litra vina i da je šmugnuo iz krčme.

Brzjavni stigli „Hrv. Rieči“.

BEČ, 25. Sve velevlasti, pa i Rusija priznavaju pitanje aneksije Bosne i Hercegovine riješenim pitanjem.

BEOGRAD, 25. Nasljednik srbskog prijestolja Gjorgje zahvalio se na nasliedstvu.

BERLIN, 25. Kancelar Bülow dao je ostavku.

Svega po malo.

Preračun grada Priza. Nije se čuditi, da je ogroman. Kad čovjek promisli, da na občini imade ni manje, ni više 53.000 plaćenika, i malena je svota od 361 milijun kruna, što su glasovali za ovu godinu.

Koliko se brodova lani potopilo. Što brodova na jadro, što parobrode potonulo ih je god. 1908. blizu 1000. Velika većina bila je osigurana — o tome ne će nitko sumnjati.

Slovaci i Madjari. Madjari tužili sudu nekoje Slovake, da proti njima govore. Sudci ili Madjari, ili madjaroni odsudili njih 35 na tamnicu. Naša braća, jadni mučenici Slovaci utekli se, ali bit će im s tave na vatru. A sve, jer ne će da budu Madjari.

Dinamit u Velušiću. Neki dan na Velušiću, s neopreznosti, upalio se nekom čovjeku dinamit, pak izranio i nagrdio nekoliko njih. Malo više pomnje, ljudi, a ne će se takovih nesreća događjati.

Dalečina od zemlje do mjeseca. Oni, koji znadu računati i daljinu u prostoru nebeskom mjeriti, kažu, da od ovdje do mjeseca imade točno 380.000 kilometara.

Željeznička nesreća. Kad je neki dan željeznica vukla vojsku sa vježba u Napulj, vlakovodja prebrzao prekomjernom silom, pak se i stroj i vagoni prevrnuli. Polakše ljudi Božji! Tko polako idje, brže dodje, a tko brzo ide, vrat lomi!

Borme se je naspala. U gradu Stockholm, neka djevojčica da je spavala 32 godine. A da ne bude 32 ure! Novine su lažinja, lažiju se još nitko udavio nije, pak su i ovu lakrdiju mogli izmisliti.

Odlaze da se ne vrate. Lani, u ovo doba ode put sjevernih strana neki Kok Prederik. Nit se je povratio, niti se o njemu isto moglo doznati. Bit će se gdje god smrzao i tu čeka sudnji dan. Sad neki odpremaju nekoliko ljudih, da ga traže. Poći će vadija, ali natrag teško ikada više da i oni dodju.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Hrvati i Hrvatice!
pomozite hrvatsku Istru.

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Da se sapun u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ što lakše popularizira a na molbu raznih hrvatskih obitelji, u promet su stavljeni mali sandučići, sadržavajući 27 komada, sa sandučićem kg. 5 najfinije vrsti sapuna, kojeg se može rabiti za sve kućne potrebe, uz cienu od K 3.85 franko od poštarine.

Ovim načinom pruža se prigoda svakoj hrvatskoj obitelji, da može bez svoje štete više puta godišnje dopriinašat obol hrvatskoj sirotinji u Istri.

Za oveće naručbe svih vrsti Družbinog sapuna tvorničke ciene. Naručbe se šalju, glavnoj razprodaji:

IVAN LENTIĆ,
Milna (Dalmacija).

5-8

Hrvati i Hrvatice!
pomozite družbu
Svetog Ćirila i Metoda!

Svoj k svome!

Župnici crkvinarstva bratovštine
koji žele

prave svieće
od pčelnog voska

neka naruče na

„Jedinu hrv. tvornicu voštanih svieća“
na paru

Vladimira Kulića, Šibenik (Dalm.).

Ponude i cienici šalju se badava i franko.

HRVA'ISKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima. te prima sve u šamparsu struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene ciene. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

Preporuča svoju izvrstno uređjenu KNJIGOVEŽNICU.